

Nr 31.

Ankom till Riksdagens kansli den 10 mars 1911 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en postverkets lägenhet vid Horns udde.

(1:a A.)

I en till Riksdagen den 20 sistlidne januari aflåten, till jordbruksutskottets förberedande handläggning hänvisad proposition, nr 30, har Kungl. Maj:t under åberopande af bifogadt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva, att den postverket tillhöriga, från kronoskatterustbållshemmanet Horn i Västrums socken af Kalmar län afsöndrade lägenheten Horns postbrygga nr 1 jämte därå uppförda byggnader och brygga må för postverkets räkning försäljas för ett belopp, ej understigande ettusen kronor, däri inberäknadt priset för vissa å lägenheten befintliga inventarier.

Departementschefen har till berörda statsrådsprotokoll i detta ärende anfört följande:

»Genom nådigt bref till generalpoststyrelsen den 5 mars 1858 har Kungl. Maj:t förordnat, att vid den då tillämnade vinterpostfarten mellan Gottland och Öland samt fasta landet det därtill afsedda ångfartyg, »Polhem», som då byggdes vid Motala, skulle under vissa tider gå mellan Visby och det i Västerviks skärgård och närheten af Spårö båk belägna Lindödjupet. I sammanhang därmed uppdrog Kungl. Maj:t åt dåvarande förvaltningen af sjöärendena att, så snart årstiden tilläte, låta vid, bland annat, Lindödjupet anställa undersökningar till utrönande, hvilka arbeten och åtgärder blefve nödiga för sagda plats ordnande till ett för nämnda fartyg lämpligt anlöpningsställe, och till Kungl. Maj:t inkomma med berättelse därom äfvensom med förslag å de i sådant hänseende erforderliga utgifter.

I det af förvaltningen af sjöärendena på grund däraf den 22 juni 1858 afgifna underdåniga yttrandet angafs en nära Lindöns västra udde befintlig, till lastageplats för vedskutor dittills begagnad berghäll såsom den för postens och passagerarnas landsättning lämpligaste platsen,

emedan därinvid finnes en skogsväg till den på ungefär 1 1/2 mils afstånd därifrån belägna egendomen Horn, hvarifrån vore god körväg till Västervik, hvarjämte sanma förvaltning afgaf kostnadsförslag å de för ändamålet erforderliga byggnads- med flera arbeten, hvilka skulle belöpa sig till 1,730 kronor.

Kungl. Maj:t uppdrog därefter genom nådigt bref den 30 juli 1858 åt generalpoststyrelsen att föranstalta om uppförande vid Lindöns västrade af, bland annat, dels en landningsbrygga, 30 alnar lång och 5 alnar bred, med 3 alnars höjd öfver vattnet, dels ock ett kolmagasin, 22 alnar långt, 10 alnar bredt och 4 alnar högt till takfoten; och skulle kostnaderna för dessa arbeten bestridas af postmedel.

Dessa arbeten blefvo under år 1858 utförda och uppgingo kostnaderna för landningsbryggan till omkring 500 kronor och för kolmagasinet till 1,000 kronor. Den för landningsbryggan och kolboden erforderliga mark, hvilken tillhörde hemmanet Horn, uppläts af hemmanets ägare till postverket utan ersättning. Landningsplatsen kom att benämnas Horns brygga.

Emellertid hemställde år 1870 Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Gottlands län hos generalpoststyrelsen, att vid Horns brygga, hvilken gemenligen anlöpdes af postångfartyget »Polhem» den del af vintern, då inloppet till staden Västervik vore hämmadt af is, måtte uppföras en mindre byggnad, afsedd att bereda skydd åt de med fartyget beförade resande, hvilka under den tid, som åtginge för anskaffande af skjuts från den mer än en mil därifrån belägna staden, icke i närheten af landningsplatsen ägde något tillfälle att värja sig mot köld och svår väderlek.

Denna fråga ansåg sig generalpoststyrelsen böra underställa Kungl. Maj:ts pröfning.

Genom nådigt bref den 21 oktober 1870 bemyndigade Kungl. Maj:t generalpoststyrelsen att med ägaren af Horns egendom träffa lagligen bindande aftal om upplåtande för all tid åt postverket af *ej mindre* tjänlig plats såväl för ett boningshus, innehållande två rum jämte kök, som för en uthusbyggnad, omfattande vedbod, afträde och skjul för skjutshästar, *än ock* den mark, hvarå, enligt hvad nyss anförts, år 1858 blifvit för postverkets räkning uppfördt ett kolmagasin och anlagd en brygga, på följande af ägaren till Horn fordrade villkor, nämligen: att postverket erlade en årlig afgäld af tio kronor; att postverkets byggnader å platsen icke upplättes till stadigvarande bostad åt en eller annan samt att en väg till ångbåtshamnen, som blifvit af postverket anlagd och för dess räkning underhölles, finge, likasom bryggan, af ägaren till sagda egendom fortfarande begagnas. Därjämte bemyndigades general-

poststyrelsen att gå i författning om uppförande vid Horns lastageplats för postverkets räkning af ifrågavarande, för ändamålet behöfliga ytterligare byggnader, dock under villkor att kostnaden för arbetet, hvilket borde på entreprenad utbjudas, icke komme att öfverstiga 3,550 kronor, samt att, sedan den nya byggnaden till resandes härbärgerande blifvit uppförd, foga anstalt om densammas vård och rummens uppeldande vid tillfälle af behof emot lämplig ersättning.

I anledning af detta nådiga bref upprättade generalpoststyrelsen den 21 november 1870 med ägaren till Horn kontrakt om upplåtande till postverkets evärdliga ägo på sagda i nådiga brefvet omförmälda villkor af de för samtliga byggnaderna och bryggan erforderliga markområden äfvensom den mark, som erfordrades till nödiga vägar till och från bryggan och byggnaderna. Sedan det sålunda förvärfvade området, utgörande 5,3 kappland, motsvarande 818 kvadratmeter, och efter grad uppskattadt till 1,060 kappland, genom Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes i Kalmar län utslag den 5 augusti 1871 blifvit, med benämning Horns postbrygga n:r 1, afsöndradt från sagda egendom, kronoskatterusthållshemmanet Horn i Västrums socken, erhöll postverket den 18 oktober 1872 fastebref å den afsöndrade lägenheten.

Uti underdånig skrifvelse den 11 november 1910 har generalpoststyrelsen nu gjort framställning om bemyndigande att försälja ifrågavarande postverket tillhöriga egendom.

Styrelsen meddelar därvid, att de på grund af nådiga brefvet den 21 oktober 1870 uppförda byggnaderna betingat en kostnad af tillhoppa 3,500 kronor.

Boningshuset är uppfördt af timmer under tegeltak samt brädfodradt och rödfärgadt. Stallbyggnaden är af resvirke och bräder under tegeltak. Å tomten finnas dessutom, såsom förut nämnts, en kolbod af resvirke och bräder under tegeltak samt en landningsbrygga, för hvilka postverket drabbats af en utgift af tillhoppa omkring 1,500 kronor.

För de resandes bekvämlighet blefvo, enligt hvad styrelsen meddelar, år 1872 till boningshuset anskaffade en del enkla furumöbler och effekter, såsom soffor, bord, stolar, kommoder, gardiuer, handdukar, lampor och diverse annat husgeråd. Därjämte lät generalpoststyrelsen, för att kunna förse det Horn anlöpande postångfartyget med möjligen erforderligt kolförråd, inköpa och i kolboden upplägga ett parti stenkol.

Tillsyn och vård af samtliga dessa byggnader och inventarier utöfvas, enligt ett ännu gällande kontrakt af den 10 april 1873, af fiskaren C. G. Andersson å Lindöu mot en årlig ersättning af 50 kronor.

Generalpoststyrelsen anför vidare.

Byggnaderna och bryggan hafva flera gånger reparerats, senast år 1905, då reparationskostnaderna uppgingo till 407 kronor 94 öre. Bohningshuset är nu återigen i behof af en del reparationer. Bland annat är taket därå så söndrigt, att vid regnväder vatten intränger i huset. Taket måste därför helt och hållet omläggas med nya taktegel på nytt brädunderlag. De sålunda ifrågasatta reparationerna skulle medföra en utgift af 587 kronor 50 öre enligt det lägsta af de införskaffade anbuden å arbetenas utförande.

Emellertid synas förenämnda vid Horns brygga för post och passagerare vidtagna anordningar m. m. icke, sedan vinterpostföringen mellan Gottland och fastlandet hösten 1891 öfvertogs af ångfartygsaktiebolaget Gottland, hafva tagits i anspråk mera än vid några tillfällen under vintern 1901—1902.

Det torde därför enligt styrelsens mening icke kunna anses vara af behovet påkalladt eller med statsverkets fördel förenligt att längre behålla sagda anstalter och påkosta dem reparationer till afsevärda belopp.

Uti det med ångfartygsaktiebolaget Gottland på grund af Kungl. Maj:ts senast genom nådigt bref den 9 november 1906 generalpoststyrelsen gifna bemyndigande afslutade, till 1911 års höst gällande kontrakt om uppehållande af vinterpostföringen mellan Gottland och fastlandet är, bland annat, bestämdt, att, »därest is eller andra naturförhållanden hindra fartyget att uppnå Västervik, skall befälhafvaren i första hand söka angöra någon af de platser, vid hvilka för sådant fall särskilda anstalter redan äro genom postverkets försorg träffade för postens och passagerarnas ilandföring med mera, nämligen vid Horns udde och Idö utanför Västervik samt Kåreholm och Engjärns udde å Öland, med rätt för bolaget att i dylika fall utan särskild ersättning å nämnda ställen anlita berörda af postverket redan träffade anstalter i samma mån och omfattning, som beträffande dessa anstalters begagnande afsetts för det postverket tillhöriga ångfartyg, med hvilket vinterpostföringen mellan Visby och Västervik före densammas öfvertagande af ångfartygsaktiebolaget Gottland underhållits». En dylik bestämmelse fanns jämväl i de äldre, med ångfartygsaktiebolaget Gottland upprättade kontrakten.

Redan år 1905, då, på sätt förut berörts, det befanns nödigt att reparera byggnaderna och bryggan, tillspordes bolaget, enligt hvad generalpoststyrelsen meddelar, huruvida bolaget ansåge, att dessa anordningar borde fortfarande bibehållas. Bolaget förklarade då, att det ganska väl kunde inträffa, att anstalterna vid Horns brygga behöfde

under någon kommande vinter tagas i anspråk. På grund däraf fann generalpoststyrelsen de då ifrågasatta reparationerna böra vidtagas.

Nu har bolaget emellertid i särskilda skrivelser den 14 maj och den 1 juni 1910 till generalpoststyrelsen förklarat, att, då bolaget numera disponerade sådan materiel för vinterpostföringens fullgörande, att man med visshet kunde antaga, att, om fartygen kunde uppnå Horns udde, de äfven kunde komma längre in i skärgården och i regeln uppnå Västerviks hamn, bolaget icke hade något att erinra mot en eventuell försäljning af all postverkets egendom vid Horns udde.

Med anledning däraf har generalpoststyrelsen låtit *dels* försälja de i kolmagasinet befintliga kolen, *dels ock* genom fackman, byggmästaren J. H. Larsson i Västervik, verkställa värdering af samtliga byggnader och bryggan, hvilka därvid, sådana de nu befinnas, i värde uppskattats till sammanlagdt 1,000 kronor.

De i boningshuset befintliga möbler och effekter hafva, enligt hvad generalpoststyrelsen anför, under årens lopp nedgått högst betydligt i värde, enär, till följd af att boningshuset ej under en lång följd af år behöft tagas i användning, någon kostnad för underhåll ej nedlagts å desamma, och torde de därför vid en eventuell försäljning ej betinga något afsevärdt belopp. De hafva också vid en af en postverkets tjänsteman i somras verkställd besiktning af desamma värderats till sammanlagdt blott 50 kronor.

Till generalpoststyrelsen hafva inkommit tre anbud å ifrågavarande postverket tillhöriga byggnader och brygga. Dessa anbud hafva afgifvits af J. L. Karlsson och F. A. Karlsson, båda i Västervik, samt nuvarande ägarna till Horns egendom genom den ene delägaren i egendomen, tandläkaren H. Jonsson i Västervik. Anbudsgifvarna erbjuda för byggnaderna och bryggan respektive 1,000, 900 och 1,000 kronor. Det första anbudet afser inköp af byggnaderna och bryggan till rifning och bortföring från platsen. I det andra anbudet angifves ej, huruvida det vore afsedt att bortföra byggnaderna. Enligt det tredje anbudet skulle postverket till ägarna af Horn öfverlåta förut omhandlade, från nämnda egendom afsöndrade tomt jämte å densamma uppförda byggnader och brygga äfvensom de i boningshuset befintliga inventarier och effekter mot ett kontant belopp af tillhoppa 1,000 kronor, hvarjämte ägarna till Horn skulle afstå från dem enligt förenämnda kontrakt af den 21 november 1870 angående tomtens förvärf åt postverket tillförsäkrade förmåner.

Enär enligt detta kontrakt sagda byggnader icke få användas till stadigvarande bostad åt någon person och postverket sålunda torde

vara förhindradt försälja dessa byggnader med full dispositionsrätt till annan person än ägarna till Horn, då vidare de i boningshuset befintliga inventarier och effekter, såsom förut nämnts, icke torde kunna uppskattas till högre värde än 50 kronor samt då slutligen postverket genom antagande af anbudet från ägarna af hemmanet Horn skulle blifva befriadt från den i kontraktet omförmälda årliga afgäld af 10 kronor för tomten, anser generalpoststyrelsen detta anbud vara det för postverket förmånligaste.

Genom den nu ifrågasatta försäljningen skulle postverket också kunna inbespara en årlig utgift, för närvarande 50 kronor, för tillsyn och vård af anstalterna.

På grund af hvad sålunda anförts har generalpoststyrelsen hemställt, att Eders Kungl. Maj:t måtte bemyndiga styrelsen att för postverkets räkning och på de i öfrigt ofvan angifna villkor till ägarna af hemmanet Horn försälja förenämnda postverket tillhöriga tomt med därå uppförda byggnader och brygga jämte i boningshuset befintliga inventarier för ett pris, ej understigande tillhopa 1,000 kronor.»

Aberopande hvad generalpoststyrelsen anført och då Riksdagens samtycke borde inhämtas till försäljning af ifrågavarande lägenhet, hvarå postverket erhållit fastebref, hemställde departementschefen härefter, att Kungl. Maj:t måtte till Riksdagen aflåta nådig proposition i ärendet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot ifrågavarande framställning, hemställer,

att Riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 10 mars 1911.

På jordbruksutskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.

Det skulle här antecknas, att herr *E. A. Lindblad* icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.